

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Phimostomvs Scriptvrariorvm Iohannis Dietenbergii
Theologiae professoris profundiss. ac hæreticæ prauitatis
Inquisitoris vigilantiss. co[n]tra hæreticos æditus
Augustæ Anno M.D.XXX.**

Dietenberger, Johann

Coloniæ, 1532

VD16 D 1501

XI. Sacrame[n]tale[s] [...] co[n]fessione[s], [...] diuinitus institutam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29398

FRENVM LVTHERANORVM.

In æternum non obliuiscar iustificationes tuas, quia in ipsis
 viuificasti me. At sine iustificatione, neminem viuificare pos-
 sunt. Iustificat igitur opera bona, quātūuis iustificatum sequā-
 tur. Hæc, si iustificationem operæ negantes rite pēsitauerit,
 nec ipsos posthac nobis aduersarios credimus futuros.
 M.D.XXX. Augustę Octob. vltima.

DE SACRAMENTALI CONFESSIONE. C. A. P. VIIII.

IN harenam quoq; sacramentalis illa, iam in ecclesia con-
 sueta confessio, per scripturarios (Rotherodamicis forsan
 argumētis motos quasi dubia.) in his comitijs vocatur, quā
 tamē ab ecclesiastico senatu, imo ab ipso dei verbo, decisam,
 p multos ānos feliciter complexi sum⁹. Hanc etsi ab hoīm ne-
 mine primā institutā ostendere possint, nouitium tamē hoīs
 licet nesciant cuius, figmentū mentiri haud verētur, qbusq;
 possunt viribus ab ecclesia moliūtur exturbare. At catholici
 murum sese pro illa obijciētes, & gladio dei verbi defendūt,
 & hasta, de thesauris suis tā noua quam vetera proferentes,
 qbus confessionē sacramentalem, qua n & euangelicā eccle-
 sia agnoscit, scripturis fundatā commonstrēt. Paucis hæc sub-
 indicabimus scripturarum auctoritates quibus ad hoc ortho-
 doxi patres vsi sunt breuiter adducturi. Beatus Clemens
 Sancti Petri successor & discipulus, martyr venerandus, eā
 confessionē scribit fundatam atq; diuinitus exactam, in ver-
 bo beati apostoli Iacobi ubi ait. Confitemini alterutrum pec-
 cata vestra vt saluemini. Hæc auctoritas, etsi a modernis hæ-
 reticis rideatur, nob tamē haud aliter quā diuinū qddā oracu-
 lū ē suscipiēdi, eo quod ab apost. Christi, ab vni⁹ illorum ore
 profectam agnoscimus, de quibus dominus ait. Qui vos
 audit, me audit, Vos non estis qui loquimini, sed spiritus
 patris vestri, qui loquitur in vobis. Itaque quod Chri-
 sti apost. ex Christi commissione, ex sancti spiritus suggestio-
 ne, ex celestis patris inspiratione loqitur, ali⁹ nemo loqui cre-
 dendus.

dendus est, quam ipse Christus, imo ipsa sanctissima trinitas. Non ergo tanquam teruncium spernendum, sed quasi dei, cuius vere verbum est, reuerenter acceptandum & amplexandum. Proin, quid nobis de peccatorum confessione per apostolum dominus Christus loquatur, deuote auscultemus. Confitemini (inquit) peccata vestra, ut saluemini. O verbum gratiosum, Omni pietate plenum, O magnam circa nos diuinæ misericordiæ benignitatem, peccamus, & a peccatis vnigeniti sui pretio liberati. Ingrati reciduiamus, & adhuc remedium non negat. Sed anti lotum, omnibus præsentissimam, nemini salutem amanti, difficilem præstat, Confitemini, inquit, peccata vestra, &c. Expendamus aliquantulum planius hoc apostolicum verbum; & quanta sub hac breuissima autoritate fidelium mysteria lateant aperiamus. Apostolus Christi diuersas circa peccatorum confessionem hæreses, diuino spiritu, futuras præuidens, tot vere percutit ac expungit errores, quot de confessione verba scribit. Primo namq; sacramentalis confessionis præceptum, haud dubium Christi cuius erat apostolus commissione, promulgans dicensq;. Confitemini peccata vestra, illos cum primis exhibet hæreticos, qui contempta delictorum confessione, peccatoribus, sola fide, salutem promittebant, aduersum istos perniciosissimos seductores, fidelibus iam fidem habentibus, sed post baptismum reciduiantibus, scribit. Confitemini peccata vestra ut saluemini, Christi verbo prorsus conformiter ubi ait: Pœnitementi & credite euangelio, appropinquabit enim regnum cælorum. Credere enim omnibus necessarium fatemur, at hoc satis non est peccantibus, imo oportet etiam pœnitentiam super admissis agant, alioqui regnum dei nunquam visuri. Etenim sicut pœnitentia vana est absq; fide, ita fides absq; pœnitentia mortua est. Quamobrem quemadmodum Christus pœnitentiam fidei fidemq; pœnitentiæ: sic eius apostolus confessionem fidei, fidemq; confessioni coniunxit, ut sicut confessio nemini absq; fide, ita nec fides vlli peccatori. quantumnis fideli, salutem mereatur absq; peccatorum legitima confessione, hæc est

Y in Christi

F R E N V M L V T H E R A N O R V M.

Christi saluatoris nri dei, hæc eius apostoli, ab illo nec vnguē-
latum diuertentis, sententia. Dein, huius confessionis mate-
riam insinuat dicens, peccata. Hæc enim sunt quæ confessio
exigit: Peccatorum confessio, pronūciatio, denudatio, Pecca-
ta (inquit) confitemini. Contra hæreticos, peccatorum enarra-
tionem in confessione necessariam negantes, ac confessionē
non ob delictorum enunciationem, sed ob verbi (quam ne-
scio) consolationem fieri debere impie dicentes. At aliter nos
Christi apostolus edoceat. Peccata (inquit) confitemini. Itaq;
non sola verbi consolatio, non aliud quoduis substituatur, sed
simplex peccatorum pronūciatio, hic quærat^{ur} & feruetur,
hoc si quis spreuerit, præcepti haud dubium) reus habebitur

¶ Addit apostolus vestra: Contra hæreticos, qui non omnia
peccata, necessario confitēda dogmatizant, aduersum quos a-
postolus vestra, inquit, confitemini peccata. Nostra quippe
sunt, quæcunq; sponte, nostraq; volūrate admisisimus. Omniū
itaq; memoria habitōrum peccatorum enunciationem exigit
confessio, nullum cæleri vult peccatum, nullum tegi, nullum
tergiuersari, nullum obticere, imo cuncta, si qua fides Christi
apostolo, de quibus nos conscientia repræhendit pronūciari
Quod si peccator vel minimum scienter contra conscientia
obticuerit, iam non deo sua confitetur, imo sibi ipsi sua refer-
uat peccata, & offendens in vno, fit omnium reus.

¶ Confessorem quoque legitimum apostolus exprimere
haud neglexit, dum ante verbum quod tractamus, de corpo-
re male affectis immediate præmitteret dicens. Infirmatur
quis in vobis, inducat presbyteros ecclesiæ, & orent sup eum
&c. sequitur. Et si in peccatis sit remittetur ei. Inducat, inq;
non quoscunq; sed presbyteros, nec quosuis, sed ecclesiæ, ne-
que quoslibet, sed quorum solutione. peccatorum assequatur
remissionem. Ad hoc namq; tales induci vult, vt infirmus si
in peccatis sit, ei remittantur. At per quos alios nisi quibus so-
lis dominus Christus potestatem dedit peccata remittendi?
Hos autem ecclesiæ presbyteros, hoc est sacerdotes, sacramē-
torum dei dispensatores, in quibus dominus reconciliationis
verbum.

C A P V T VIII

verbum (si Paulo credimus) posuit. Solis ergo talibus, peccatorum confessionem fieri præcipit apostolus cum ait. Inducat ecclesiæ presbyteros, quo verbo, plures simul percutit & damnat hæreses. Prima, docens solo corde deo duntaxat confitendum. At contra istos: Ecclesiæ quoque presbyteris oportere confessionem fieri declarat, quibus nemo solo corde confiteri potest. Secunda, asserens, quemlibet, cuiusvis aut sexus aut status sit, christianum, peccatorum legitimum confessorē, sed & hos apostolus confutat, dum ecclesiæ presbyteros, tanquam solos huic negotio idoneos nominat. Tertia: Affirmās, ecclesiæ presbyteros non esse quos hodie Ecclesiasticos appellamus, sacerdotes, sed viros quoslibet christianos fide plenos & spiritu, quorum errorem damnat, dum non pro quavis causa, sed pro peccatorum remissione consequenda inducendos specificat. At præter Ecclesiasticos sacerdotes, nemo potestatem accepit peccata remittendi. Talibus enim, non alijs, dominus dicit: Quaecumq; solueritis super terram, erunt soluta & in cælo. Quaecumq; ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo. Quorum remisieritis peccata remittentur eis, quorum retinueritis, retenta erunt. Præcedit igitur sententia ecclesiastici sacerdotis, sententiam dei in cælis, ut qui ab ecclesiæ sacerdote solui contemnit in terris, nec a deo solutus a peccatis agnoscat in cælis. Stat enim firma sententia, quorum retinueritis peccata, retenta erunt. Cælum & terra transibunt, verbum autem istud non transibit.

¶ Tandem & necessarium confessionis modum exprimit addens. Alterutrum: Hac enim vocula, non confessorem, sicut schismaticis placet, quem iam antea demonstrauerat, sed confessionis modum aperit, qui est, ut iam non solo corde sicut olim, non soli deo, sicut ab antiquo, sed homo etiam homini peccata sua detegat, hoc subinducat, alterutrum, id est, alter alteri, seu unus alteri. Nec tamen quiuis cuiuslibet, sed peccator ecclesiastico (sicut prædocuerat) sacerdoti, non qualitercunque constituto, sed clanculum. Nam istud, per alterutrum significatur

FRENVM LVTHERANORVM.

ficatur, vnus alteri, solus soli. Nostræ siquidem fragilitati clementissimus pater condescendens, vt ad confessionis institutum, sine quo peccatores, propter quorum salutem venerat, regulariter saluari haud contingeret, magis prouocaret quàm auocaret, admissorum occultorum expiationem, publica fame nostræ iactura fieri noluit, sed secreta poenitentia, præcepti sui obseruatione delere, taliter præceptum suum temperans, vt & poenale esset, peccatorum detectionem, etiam homini fiendam mandans, & blandum, clanculariam reuelationem sufficere monstrans. Inde haud dixit: Confitemini ecclesiæ, seu coram omni multitudine, siue toti cœtui, id quod si fecisset, quis ex aduerso stetisset? Quis illum accusasset? At nostræ misertus infirmitatis, pater misericordiarum & deus totius consolationis, occulta peccatorum confessione, prorsus voluit esse contentus, id quod per apostolum suum hic nos edocuit, vbi dicitur. Alterutrū, quo verbo pariter & illos confutat hæreticos, qui oris confessionem negant esse ad salutem necessariam, & illos, qui peccatorum confessionem occultam, nequaquam sufficere, sed publicam coram omni ecclesia exigendam docebant.

¶ Et ne pestilentissimam Nouatianorum hæresim futuram, peccatorum remissionem post baptismum negantem, non exhiberet, omnium nouissimo adiecit, vt saluemini. Declans confessione peccatorum, certissimam peccatoribus contingere salutem, modo secundum quod est ab apostolo præscripta, seruetur, quam qui contemptim præterierit, saluus esse non potuerit. Etenim iam excusari non poterit peccator (inquit Chrysostomus) qui legem contempsit vt delinqueret, & confessionis remedia amplecti noluit vt periret. Cape tu quisquis es o peccator remedia. Confessio afferat salutem, cui contemptus attulerat mortem. Consilia ad salutem data peccator amplectere, peccatorum indulgentiam, confessione instanti mercare. Quid horres fateri, quod libenter ac proprie commisisti? Cur confunderis dicere, quod non confusus es perpetrare? Cur vereris domino indicare, quod ipso præsentem non

CAPVT

VIII.

non veritus es committere? Aut nunquid eum ignorare que fecimus putas, nisi nobis confitentibus discat? Peius est confiteri nolle, quam legem contemnere, peius est admissi poenitentiam spernere, quam monita diuina despiciere, peius est dei offensam satisfactione nolle placare, quam peccato dei bonitatem offendere. Denique Niniuite confitentur & viuunt. Sodomitę obdurantur & pereunt. Filij Israel quoties peccant, hostibus traduntur, quotiens se peccasse fatentur, de eorum manibus liberantur. Confitemini inquit domino quoniam bonus. Qui bonum ostendit confiteri persuadet, peccatore enim bonus absoluit, iustus condemnat, bonus indulgentiam tribuit, iustus peccatorum merita expungit. Apud iudicem bonum confessio mater est indulgentiæ, apud iustum debitum poenæ. Vnde fit, vt qui bonum sentire confitendo noluerit, iustum sentiat reticendo.

¶ Quare consule tibi peccator dum licet, dum qui offensus est suadet, cum ipse misereri desiderat si qui offendit rogando non desinat, licet confiteri, cui peccare non licuit. Confessio reddat, quod peccatum detraxit. Curet poenitentia, quod delictorum macula sordiderat. Serpentinum virus, satisfactiōnis antidoto recuretur. Peccatorum venena, precum instantia depellantur, ut qui nobis peccatis fuerat offensus, confessione nobis misericors reddatur & pius. Hæc ille.

¶ En quam aperte, quam lucide peccatorum confessio-
nem in ecclesia quotannis fieri consuetam, nobis Apostolus
Christi prodidit, vt etiam si nulla alia suppeteret scriptura,
cunctis synceris fidelibus, vnica ista apostolica autoritate,
sufficiens testata esset, nec tamen aliarum desunt scriptura-
rum testimonia, a patribus catholice vindicata, quæ obiter vi-
dere libeat.

¶ Sāctus Dionsysius beati Pauli discipulus in Christi ver
bo, Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum
retinueritis, retenta sunt, illam solidissimo fundat.

¶ Iohannes Chrystostomus in p̄cepto diuinitus dato Leuitici. v. Añā quę iurauerit, vel aliquid mali fecerit, oblitāq; Z postea

FRENVM LVThERANORVM.

postea cognouerit delictum suum, agat poenitentiam pro peccato suo, Hic ubi nos habemus agat poenitentiam, litera Cyrilli sic habet. Et pronunciet peccatum quod peccauit. Cui hebraica veritas sic respondet, ubi sic habetur. Et confitebitur peccatum quod peccauit. Hinc Leuitici .xxvi. comminatur dominus, quod tabescent in iniquitatibus suis, donec illa confiteantur. Rursus Leuitici .xiiij. praecipitur de leproso mundando, quod ad sacerdotem adducetur, ut is de lepra iudicare posset, & sententiam ferre, quae res, si Beato Hieronymo & Cyrillo credimus, confessione sacerdoti faciendam effigiat, dicente scriptura, Presbytero humilia animam tuam, &c.

¶ Item Basilii, in facto, quod Actuum xix. legitur, ubi cum spiritus nequam insilisset in septem filios Sceuæ principis sacerdotum ob peccata sua, multi leguntur ad Paulum venisse confitentes peccata quae fecerant, tantus timor inuaserat omnes.

¶ Beatissimus martyr Cyprianus in confessione Danielis & Azariae, Danielis. iij. & ix.

Beatus Hieronymus. In dicto Esaiae, capite. xliij. Dic tu primus iniquitates tuas ut iustificeris.

Sanctus Ambrosius in verbo Salomonis. Iustus prior est accusator sui, Prou. xvij. & Iohan. xx. Quorum remisistis.

Diuus Augustinus in verbo Christi Luc. xvij. vade ostende te sacerdotibus.

Sanctus Gregorius in verbo Beati Iacobi, cap. vij. Non parcam ori meo, loquar in tribulatione spiritus mei, confabulabor cum amaritudine animae meae.

Origenes in verbo Dauidis Psalm. xxxi. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam domino, & Psalm. xxxvij. Iniquitatem meam annuntiabo, & cogitabo pro peccato meo.

Tertulianus, in confessione prodigi, de qua Luca. xv.

Sanctus Hilarius in verbo Psalmistae, Vias meas enunciaui & exaudisti me.

Hæc ut interim alia plura similia transeam, pro nunc adducere libuit, sanctorum patrum testimonia, vel potius iudicia, ab vniuersa

li Christi ecclesia probata, quibus peccatorum confessionem, in ecclesia consuetam, diuinitus institutam, omnibus post baptismum mortaliter peccantibus, regulariter preceptam, & ab ecclesiae exordio seruata asseuerant, quae si cuiquam proteruo non sufficiant, neque si nostra superaddidissemus profecissent quamobrem his quippiam superaddere, & in syluam, ut aiunt ligna ferre, superfluum iudicauimus. Porro, rationes ab Erasmo Rotherodamo aliisque, contra ecclesiae institutum obiectas, quicumque volet, in nostro secundo quem iam dudum edidimus de confessione, libro expunctas videbit.

Anno quo supra prima Nouembris, Augustae.

DE EVCHARISTIAE SACRIFICIO.

CAPVT

IX.

Quam cruentum, de eucharistiae sacrificio bellum moderni haeretici Scripturarii mouerint, quot machinis imo technis, mira arte compositis, ipsum ab ecclesia deturbare contenderint, omnemque ad hoc mouere lapidem, nec usque modo desistant, perfida illorum scripta, toti inuulgata orbi restantur, quorum tamen pseudoapostolorum uasricies, neminem Euangelicae philosophiae candidatum eo permouere debet, quo vel ab apostolorum praescripto, vel prophetarum sanctorum uaticinio, aut ab ipso ecclesiae catholicae instituto, vel crinem quod aiunt, latum desciscat: imo quod illa veritatis columna ab ipsis suis incunabilis, semper credidit, tradidit, docuit, seruauit, fideliter ac reuerenter acceptare, credere, seruare, si non magis ethnicus, quam christianus censeretur, cuius quod sit inexcussa fides, subscripta veritas manifestat.

VERITAS CATHOLICA.

Sancta eucharistia, quam altaris nuncupamus sacramentum, est verum ac praecipuum Christianorum sacrificium.

PROBATIO.

Hanc veritatem, & si uniuersa Christi ecclesia toto orbe diffusa, nunquam habuerit dubiam, imo semper constantem.

Z ij fide